

Müjdat Gezen:
“Oyunculuk dışında bir işe girsem, mutlaka batırım.”

Müjdat Gezen hem bir tiyatrocudur, hem bir yazar hem de bir sinema oyuncusu olarak, 2009'un son günlerinde konuştuğumuz oldu, hem oyunculuk kariyerinden, hem hayatında büyük yer tutan hepimizin tanıdığı arkadaşlarından, hem de öğretmenliğinden konuştuk. Yılın bol kahkahalı, öğretici söyleşilerinden biriydi.

Son birkaç gündür Müjdat Gezen'in üç filmi izledik. Önce Ali Özgentürk'ün unutulmaz filmlerinden birini, Bekçi'yi (1985); ardından Uyanık Kardeşler'i (1974) ve en son olarak da bugün, yaşları şimdilerde otuzlarda olanlar için çok eğlenceli bir film olan Fide Motan'ın bir Aziz Nesin uyarlamasını, Taşı Sıksam Suyunu Çıkarırım'ı izledik. Müjdat Bey de bizi kırmadı, geldi. Hoşgeldiniz hocam.

Müjdat Gezen: Hoşbulduk.

Bugün biraz sanat hayatınızdan bahsetmek istiyoruz. Bir iki gündür çalışırken fark ettim ki, sanat hayatınızı arkadaşlarınız olmaksızın düşünmek pek mümkün değil.

Müjdat Gezen: Biraz öyleydi ama işte yavaş yavaş kopmalar oluyor. Yakın zamanda Savaş Dinçel'i de yitirdik, biliyorsunuz, ama ne yapacaksınız hayat devam ediyor işte. Arkadaşlara bir tavsiyem var: Cihat Hazardağlı'nın *Watercolor* (SuluBoya) diye bir filmi gösterime girdi bugün. Ben dün galasına gittim. Savaş'ın son filmiydi o. Çok ilginç bir teknikle çekildi. Türkiye'de ilk defa yapıldı ama dünyada da örneği yok. Fotoğraf makinesi ile tek kare tek kare çekti. Maketler hazırladı. Filmde on beş kişi oynuyorsa, her birine tek tek çalıştı. Sonra monte etti, maketlerin önüne aldı onları. Eliyle Venedik'in suluboya resimlerini yaptı. Ve dün gece inanılmaz bir estetik şaheseri izledik. Fakat Savaş aramızdan ayrıldığı için konuşamadı filmde. Film İngilizce. Cihat Hazardağlı bana telefon etti, “Müjdat Hoca, Savaş ağabeyi konuşur musun?” dedi. “Konuşamam,” dedim. Öyle kolay bir iş değil, konservatuardan beri dostum, yoldaşım, elli yıldır her

verde birlikte olduğum bir insan. “Konuşamam,” dedim. “Ama bunu başkası konuşamaz,” dedi. Tam stüdyoya giriyorum, çok sevdiğim eski bir öğrencimle, Tilbe Saran’la karşılaştık. “Nereye?” dedi. “Çok kötü bir yere gidiyorum Tilbe,” dedim. “Ne var?” dedi. “Savaşı konuşacağım,” deyince “Ayy!” dedi, kaçtı. Allahtan Savaş’ın fotoğrafları değil de suluboya resimleri geçmeye başladı. O bir teselli oldu ve ben onun sesiyle, onu konuştum. Dün gece de insanlar farkına varmadılar. Hoşuma gitti doğrusu. Çok da güzel bir film olmuş.

Savaş Dinçel sizin konservatuardan arkadaşınız, değil mi?

Müjdat Gezen: Savaş’ın babası ile benim babam, annesi ile annem, Savaş ile de ben Fatih’ten arkadaşız.

Bayağı bereketli bir mahalleymiş. Halit Kıvanç da oradaydı, değil mi?

Müjdat Gezen: Halit Ağabey de oradaydı, evet. Halit Ağabey benim çok yakınımıdır. Abisinin eline doğmuşum, hatta küçük adım Halit’tir benim. Çok konuşkandır Halit Ağabey. Epey oluyor, bir gün bana telefon açtı. “Nasılısın?” dedi. “Valla Halit Ağabey,” dedim, bu kadar! “Biliyorum sen şimdi diyeceksin ki, başım ağrıyor. Biliyor musun, Nilgün ablan rahatsızlık geçirdi. Ben yirmi gündür yatıyorum...” Yirmi dakika kadar, hiç ara vermeden konuştu ve telefonu kapattı. Biraz sonra yeniden aradı, “Ya, ben asıl şeyi söylemeyi unuttum,” diye başlamıştı ki, “İyi,” dedim. “O ne demek?” dedi. “Demin sordun ya nasılısın diye, iyiyim,” dedim. Cevap verdirtmedi bana yani, inanılmaz bir adam. Bir ara Nilgün Abla’yla aralarında bir şeyler oluyor, konu mahkemeye yansıyor. Yargıç Nilgün Abla’ya diyor ki, “Dava ediyorsunuz ama siz de 6 aydır konuşmuyormuşsunuz.” Nilgün Abla da diyor ki, “Lafını kesmek istemedim, efendim.” İnanılmaz yani... Benimle *Nehir Söyleşisi* kitabı için söyleşi yaptı...

Ben de o kitaptan çalıştım, ama o daha çok konuşmuş, evet.

Müjdat Gezen: Bak, kitapta bile daha çok konuşmuş! Normalde “Bize biraz babanızdan söz eder misiniz?” diye sorulması lazım. Ama o, “Şimdi sana biraz babandan söz edeceğim. Baban Necdet Ağabey’i çok iyi tanırdım. Elinde büyüdüm. Çok iyi bir insandı, değil mi?” diyor. Ben de, “Evet,” diyorum. Muhteşemdir! Telefonumu aradığınızda meşgulse bilin ki Halit Ağabey konuşuyor. Bu kitaptan mı çalıştınız?

Evet. Halit Ağabey’i artık iyi tanıyorum o yüzden.

Müjdat Gezen: Tek kişilik Nehir Söyleşileri!

Onunkini de Aydın Engin yapmıştı.

Müjdat Gezen: Aydın da benim eski ortağımdır. Birlikte Halk Oyuncuları'nı kurmuştuk.

Fatih'te şenlikli bir mahallede doğuyorsunuz. Babanız hem müzisyen hem bir futbol adamı, bayağı biliniyor camiada. Ve siz ilkokulda tiyatroya başlıyorsunuz.

Müjdat Gezen: Başlamıyorum da başlatılıyorum. Onu çok anlattım ben, biliyorsunuz, ama sıkılmazsanız bir daha anlatırım. Şimdi, o zamanlar ilkokullarda böyle bir metrelik ahşap cetveller vardı ve çok amaçlı kullanılırdı. Sadece ölçü almak için değil, adamın boyunun ölçüsünü almak için de... Bir gün öğretmenim elinde *Küçük Çiftçiler* diye bir kitapla geldi. *Küçük Çiftçiler*, Faruk Nafiz Çamlıbel'in rastlanmamış bir eseri. Onu oynayacağız. Ben başrolü oynuyorum. Küçük kız kardeşim o zamanın moda hastalığı verem olmuş. Doktor diyor ki: "Sonbaharda yapraklar yere düştüğünde, kız kardeşin de toprağa düşecek." Benim elimde iğne iplik, yaprakları yerlerine dikmeye çalışıyorum kardeşim ölmesin diye. Dedim, "Ben oynayamam." "Oynarsın," dedi. "Ama ben artist değilim, oynayamam," dedim.

Üçüncü sınıfta mısınız bu arada?

Müjdat Gezen: On yaşındayım.1953 yılı. "Oynarsın oynarsın," dedi. "Oynayamam," diye diretince cetvelin ikinci işlevi görüldü. Kafama bir vurdu, şişti kafam. Bakkaldan ekmeğe aldı, bana çiğnetti, kafama koydu. "Git anneni çağır," dedi. "Annemin bugün kabul günü, gelemes," dedim. "Ben giderim o zaman," dedi. Gitti, on dakika sonra geri döndü. "Annen seni bekliyor," dedi. "Teneffüs zili çalsın, giderim," dedim. Gitti, zili çaldı. "Çaldı teneffüs zili, git hadi," dedi. İnatlaşıyor benimle, daha doğrusu ben onunla inatlaşıyorum. Eve gidince annem dedi ki, "Evladım, öğretmen buraya kadar geldi. Oyna yoksa ayıp olur." "Artist değilim ben! Oynayamam. O kadar şeyi ezberleyemem," dedim. "Ama en iyi sen oynarmışsın, öyle dedi öğretmen," dedi. "Yok yok, oynamam ben," dedim. "Baban duyarsa üzülür," dedi bu sefer. Aslında şunu demek istedi: "Baban duyarsa üzülür, seni de üzer." Başka seçenek kalmadı, gittik, oynadık. Sahneye çıkış o çıkış... Böyleydi maceramız.

Vefa Lisesi'ne geçtiğinizde aynı zamanda şiir de yazıyorsunuz.

Müjdat Gezen: Daha küçükken de yazıyordum.

On yaşındayken de mi yazıyordunuz?

Müjdat Gezen: Tabii! On yaşındayken Doğan Kardeş dergisinde şiirlerim çıkıyordu benim. Beni abone yaptı ailem dergiye. Perşembe günleri geliyordu, ben de oraya şiirler yolluyordum.

Her Perşembe gününü dört gözle beklerim, Doğan Kardeş neredesin diye seni özlerim, Yazı doludur içi, çizgileri pek cici, Dergilerin içinde, Doğan Kardeş birinci.

1953'te yazmışım, hala hatırlıyorum. *Küçük Çiftçiler*'deki repliklerimi de hatırlıyorum. Bu bunaklığın en tipik işaretiymiş, biliyor musunuz? "Bugün ne yedin?", "Hatırlamıyorum." "Altmış sene önce ne yedin?", "Onu hatırlıyorum."

Vefa Lisesi'ne başlıyorsunuz ilkokuldan sonra. Bu arada tiyatroya maceranız devam ediyor.

Müjdat Gezen: Evet, devam ediyor. O zamanlar halk evine gidiyorum, Yeşil Sahne'ye gidiyorum, amatör olarak. Liseye girdiğim yıllarda da konservatuar sınavını kazandım ve tiyatro bölümüne başladım.

Lise ile paralel gidiyordu, değil mi?

Müjdat Gezen: Evet, birlikte gidiyordu. Babam da şehir tiyatrolarına götürürdü beni. Sahne amiri arkadaşydı. Oraya da yazıldıktan sonra artık profesyonel hayatıma başladım: 22 Şubat 1960. Tim Maslak Center'da benim 50. yılımlı kutlayacaklar.

Bütün bunlar olurken on yedi yaşındaydınız tabii.

Müjdat Gezen: On altı, on yedi yaşındaydım, evet. Anneme meslekten kazandığım ilk parayı götürdüğümde, on altıdan on yedi yaşına yeni geçiyordum.

Vefa Lisesi'ndeki sınıf arkadaşlarınız hâlâ arkadaşlarınız.

Müjdat Gezen: Bir tanesini kaybettik. Uğur DüNDAR, Toktamış Ateş, hepsi oradan arkadaşım...

Aramızdan ayrılan Keman Sunal.

Müjdat Gezen: Kemal Sunal, evet. Kemal'le çok severdik birbirimizi. Çok başka bir yüzü vardı Kemal'in sinema açısından. Çok zengin bir surat, inanılmaz bir yetenek, inanılmaz bir plastik yumuşaklık, bambaşka bir sinema surattı. Zengin bir surattı. Çok ekonomik bir oyuncuydu Kemal, müthişti.

Kemal Bey de sizin gibi tiyatroyla uğraşiyor o zamanlar, değil mi?

Müjdat Gezen: O da kabare tiyatrodada oynardı. Zeki¹, Metin², Ahmet Gülhan, Kemal... Ben o sırada, Halk Oyuncuları'nı kurdum. Aydın Engin, Tuncel Kurtiz...

Konservatuarda Savaş Dinçel'le tanışıyorsunuz.

Müjdat Gezen: Evet. Yaşasaydı, 50. yılımız olacaktı.

Bir Hamlet maceranız var Hisar'da oynanan.

Müjdat Gezen: Birden fazladır *Hamlet* maceramız. Bize o zamanlar rol oynatmıyorlardı, genellikle figüran olarak bayrak tutuyorduk *Hamlet*'te. Yaman da vardı, Yaman Tüzcet. Genç konservatuar öğrencileriyiz; içimiz içimize sığmıyor. *Hamlet*'te "oyuncular" diye bir figüran grup vardır, anımsarsınız o sahneyi. Rumeli Hisarı'nın merdivenlerinden, masif tekerlekli bir araba ile iniyoruz "Oyuncular geliyor efendimiz," dediği zaman. Yaman geldi bana bir gün, "Arabanın dingilindeki kamayı çıkartalım mı?" dedi. Yani bu demektir ki tekerlek oradan çıkıp fırlayacak biz o yokuştan inerken. Ben de "Niye olmasın," dedim. O zaten çıkartmış bile, icazet alıyor sadece. "Oyuncular geliyor efendimiz," denince, sağda o, solda ben arabayı çekmeye başladık üstündeki on figüranla beraber. Araba bir sağa, bir sola sallandı, sonra da tekerlek çıktı yerinden ve seyircinin içine doğru yuvarlandık. Seyircinin yarısı sahneye fırladı. Sahnede Hamlet, Ophelia, Laertes, Polonius, Ahmet, Hüseyin, Necati... Böyle sahnenin içi... Böyle bir rezillik görülmüş bir şey değil yani. Ertesi gün çağırıldılar bizi tabii. On lira yevmiye alıyorduk, birer lira kestiler. Bir hafta da uzaklaştırdılar. Başka bir gün de Hamlet rolünü Ankara'dan gelen çok sevdiğim bir aktör oynuyordu, Kerim Afşar. Derin ekolu çok gür bir ses tonu vardı; muhteşem bir aktördü. Toron Karacaoğlu da oyuncu kralı oynuyordu o zaman. Toron Ağabey'in sahneye girmesine daha çok vardı. Rumeli Hisarı'nda çeşmenin yanındaki meyilli alanda antre bekler aktörler. Orada bekliyor Toron Ağabey de. Yine Yaman'la Savaş geldiler, Ali Poyrazoğlu da vardı yanlarında. Dediler ki "Toron'u sahneye itelim mi?" Cazip bir şey tabii biz gençler için o zaman bu tip şeyler... Düşünsenize durup dururken bir aktör sahneye fırlayacak...

Siz de onay verdiniz herhalde...

Müjdat Gezen: Tabii, hoş olur diye düşündük. Yani düşünseni-

1 Zeki Alasya

2 Metin Akpınar

ze o sırada Kerim Afşar'ın o derin, tok sesiyle bir tiradı var. Toron Ağabey de sert bir oyuncu kral rolünde, sırasını bekliyor kuliste. Biz gidip arkadan sahneye itiyoruz sonra. Hiçbir hazırlığı yok, tabii. Beklemiyor ikisi de böyle bir şey. Seyirciler de oyuncular da şok oldu... Ben tabii şimdi bunları girdiğim derslerde öğrencilere anlatıyorum "Aman, sakın böyle şeyler yapmayın," diye.

Bir yevmiye daha gitti mi bunda?

Müjdat Gezen: Gitti tabii canım. Beni atacaklardı artık tiyatrodan neredeyse. Sahne amiri çağırdı beni; "Dün Toron Karacaoğlu'nu sahneye itmişsiniz," dedi. "Ben yoktum hocam," dedim. "Olsun. Olsaydın, sen de iterdin," dedi. Aynen böyle yani...

1960'larda sinema ile tanışıyorsunuz.

Müjdat Gezen: Suna Pekuysal Şehir Tiyatrolarında ilk filmi yapıyor, *Yedi Kocalı Hürmüz*. "Oynar mısın?" dedi bana. "Oynarım," dedim. Yılmaz Atadeniz'in ilk filmi, Suna'nın ilk başrolü, benim de kamera ile ilk tanışmam. Siyah-beyaz bir film o.

37 yıl sonra şimdi bir defa daha oynadınız Ezel Akay'ın çektiği Yedi Kocalı Hürmüz'de.

Müjdat Gezen: Evet, bu sefer kadıyı oynadım. Güzel bir film oldu zannediyorum. Ezel, ilginç bir çocuktur. Onunla bir reklam filmi de yapmıştım. Kristal elma aldı o reklam filmiyle. Avrupa'da da bir yarışmada en iyi on reklam filmi arasına girdi. Çok yaratıcı bir çocuk... İlginç şeyler yaptı filmde tabii.

Sinemaya bir Yılmaz Atadeniz filmiyle giriyorsunuz ve birçok film çekiyorsunuz, kaç filminiz var?

Müjdat Gezen: Ben tam sayısını bilmiyorum ama altmış civarında olması lazım, çünkü bir ara biz videoya da çektik film. Sinemalarda da oynadı sonra o filmler.

Aslında sizin hayatınıza baktığımızda hep pek çok şapkanız olduğunu görüyoruz. 60'larda hem sinema hem tiyatro yapıyorsunuz. Bir yandan yazı yazmaya devam ediyorsunuz. 70'lerde Uğur Dündar'la televizyonda bir şeyler yapmaya başlıyorsunuz. Bu kadar çok şapka içinde hangisi önde gidiyor sizin için? Mesela şimdilerde öğretmenlik şapkanız mı daha önde?

Müjdat Gezen: Şapka bir tane aslında; tiyatro... Oyunculuk: Bildiklerimizi aktarma, bildiklerimizi yazma, bildiklerimizi oynama. Oyunculuk: Sinemada, tiyatroda, televizyonda... Ama hep

bir tane. Bunun dışında bir mesleği beceremem ben zaten. Başka bir işe girsem mutlaka batırırım. Geri kalan yaptığım her şeyi aynı şapka diye niteliyorum ben.

Yazıyorsunuz da aynı zamanda ama öyle değil mi?

Müjdat Gezen: Yazdıklarımızı da oynuyoruz işte. Benim yazarlık yanıam çok yok. İki tane edebiyat ödülüm var ama, yazarlıktan para kazananlara ayıp olur yani, "Ben yazarım," dersem.

Evet, ama kırktan fazla kitaptan söz ediyorsunuz.

Müjdat Gezen: Kırk üç, evet. Okullarda yardımcı ders kitabı olarak okutulan da var aralarında. Ama beni yazar olarak tanıtırılsa, yazarlara ayıp olur yani.

Evet, oyunculuk sizin en önemli şapkanız belki ama, ben son yirmi yıldır hayatınızın çok önemli bir kısmının da öğretmenlik olduğunu düşünüyorum.

Müjdat Gezen: Otuz yıldır. İstanbul Üniversitesi'nde de yaptım hocalık. Eski okulumda da, belediye konservatuarında da yaptım. Sonra Kadir Has Üniversitesi'nde bölüm kurdum ama olmayacağımlı anlayınca istifa ettik on sekiz arkadaşımınla birlikte. Evet, çok haz alıyorum öğretmenlikten, çünkü bildiklerimi aktarıyorum. Bu da yeni insanların yetişmesine yol açıyor. Benim konservatuar eğitimimin yanı sıra birlikte çalıştığım ustalar da çok nitelikli insanlardı. Muhsin Ertuğrul'dan, Vasfi Rıza'dan, Münir Özkul'dan, Tefik Bilge'den, Ulvi Uraz'dan, Toto Karaca'dan, Celal Sururi'ye varana kadar, hepsi benim hocamdı ve bu insanlar inanılmaz ekollerdir.

Müjdat Gezen Sanat Merkezi (MSM) 1991'de kuruldu. Ve aslında 91'den beri yeni bir model üzerine konuşuyoruz. Türkiye'de olmayan bir modeldi çünkü siz kurduğunuz zaman ve şimdi beş şubesi var...

Müjdat Gezen: Beş şube, evet. İki tane İstanbul'da, birer tane de Ankara, İzmir ve Bursa'da var. Bir de Berlin'de açacağız şimdi MSM Avrupa diye. Ondan sonra da yeter artık yani...

MSM biraz Nesin Vakfı'na benzer bir model midir?

Müjdat Gezen: Evet, benzer. Aziz Ağabey benim evimde üç yıl kaldı. Birlikte çok çalıştık. Çok zor koşullarda yaptı orayı. Ben inşaatında da bulundum. Şimdi de oğlu Ali çok zor koşullarda devam ettirmeye çalışıyor. Mesela bu son sel baskınında milyarlarca lira değerinde zarar oldu Vakıf'ta. Para topladık yardım

amacıyla. Çok çalışıyor Ali. Amerika'da kürsüsünü bıraktı, bir sürü şeyi bırakıp geldi Vakıf'ın başına. Çok özverili, müthiş bir insan. Aziz Ağabey gibi bir adam çıktı yani.

Aziz Nesin'in vasiyetine çok benzer bir vasiyetiniz de var. Aziz Nesin, Nesin Vakfı'nın bahçesine gömülmek istemişti.

Müjdat Gezen: Evet, ben gömdüm onu. Ben de kendi okulunun bahçesine gömülmek istiyorum. Kısa zamanda değil tabii umarım...

Ama sizin de "Yerim belli olmasın" notunuz var, Aziz Nesin'inki gibi...

Müjdat Gezen: Aziz Nesin'in mezarının yerinin belli olmamasını istemesi aslında öyle bir şey değil. "Öldükten sonra nasıl olsa bil-meyeceğim, o yüzden bir kabir falan istemiyorum. Nereye gömüldüğümü kimse bilmesin ki çocuklar istedikleri gibi oynasınlar bahçede," gibi bir şeydi. Ben bunun birinci dereceden tanığıyım. Ben Ali'yi arayıp, "Madem Aziz Ağabey nereye gömüldüğünün bilinmesini istemiyor, aklıma bir şey geldi," dedim. O da "Ben greyder getirttim ve sekiz ayrı çukur kazdırtım," dedi. Benim aklımdan da tam bunun gibi bir şey geçiyordu. Fakat ambulans geldiğinde basın da kapıda bekliyordu. Hatta helikopterle çekime gelmişlerdi. Neyse ki helikopter gelene kadar defin işle-mi tamamlanmış, sekiz mezarın dördü kapatılmıştı bile. Böylece kimse nereye gömüldüğünü öğrenemedi.

Müjdat Gezen Sanat Merkezi yirmi yıldır oyuncu yetiştiriyor. Geçen hafta İzmir şubesini açtınız. Ne hayal etmiştiniz Müjdat Gezen Sanat Merkezi'ni kurarken?

Müjdat Gezen: Hiçbir şey hayal etmedim aslında. İstanbul Üniversitesi'nde hocalık yapıyordum. Bir gün bir öğrencimi koridorda sinirli sinirli dolaşırken gördüm. "Mustafa neyin var?" dedim. "Hocam ayrılıyorz galiba," dedi. "Niye?" dedim. "Harç yatıramadım, sınava giremeyeceğim; almıyorlar," dedi. "Oğlum kaç para?" dedim, "Yirmi lira," dedi. Baktım cebimde elli lira var. "Al yatır," dedim. Yatırdı, geçti ve çok da iyi bir oyuncu oldu. Bunun üzerine bir gün param olursa bedava olacak bir okul açmaya karar verdim. Bir gün param oldu. O binayı aldım. Bedava yaptık okulu. On dokuz yıldır bedava. Kurslar açıyoruz, o kurslardan gelen para okulu döndürüyor. Öbür kira ödediğim okul paralı. Öğrencilerden gelen para ancak sekiz aya yetiyor; geri kalan dört ayın masrafları için de televizyon işi falan yapıyorum.

Bu arada Vakıf da, Müjdat Gezen Sanat Merkezi de öğrencilere ait, değil mi?

Müjdat Gezen: Evet. Sakıp Sabancı'nın kardeşi Özdemir Sabancı suikastı sonrasında görevlilerin gelip cansız bedeni çuval gibi bir şeyin içine koyup fermuarı çektiğini gördüm. Özdemir Sabancı dünyanın en zengin yüz kişisinden biriydi belki. Ben de belki yüz milyonuncu kişisiyim. Param yok ama okul var, Vakıf var. Ölürken yanında hiçbir şey götürümiyorsun. Bir gün okula geldim ve dedim ki "Kura çekeceğiz ve kurada çıkan on öğrenci okulun sahibi olacak ben öldükten sonra." İşte böyle o on öğrenci okulun sahibi oldu. Ama okulu satamazlar, devredemezler, kiraya veremezler, adını değiştiremezler ya da başka amaçla kullanamazlar. Yani onlara aslında zor bir görev verdim.

Müjdat Gezen Sanat Merkezi sadece tiyatro oyuncusu yetiştirmiyor aslında. Sinemadan, televizyondan bildiğimiz bir sürü insan da var Merkez'de yetişen.

Müjdat Gezen: Evet, Genç Sinema-TV okulumuz var. Ayrıca, Türk sanat müziği, Türk halk müziği, klasik gitar, pop müzik, hafif müzik, yazarlık bölümlerimiz de var. Opera-şan bölümümüz de vardı ama onu kapattık. İstanbul'da özel opera olmadığı ve bizim bölümümüzden mezun olanları devlet opera ve balesi de almadığı için kapattık. Çok nitelikli çocuklar yetişti o bölümden ve bir kısmını okulda öğretmen yaptık.

Dersleri de bu kıymetli arkadaş grubu veriyor galiba değil mi?

Müjdat Gezen: Tabii. Memduh Ağabey³, Atif Ağabey⁴ falan da geliyordu derslere. Zeki⁵ geliyor. Benim eski arkadaşlarım onlar tabi. Erdoğan Kar yönetiminde Genç Sinema-TV öğrencileri çok güzel işler yapıyorlar. Geçen sene iki kısa metrajda birincilik ödülü aldılar.

Biraz sinemanıza geri döneceğim. 80'lerde ve hatta hâlâ izlerken çok eğlendiğimiz, müthiş komik bir *Gurguriye* seriniz var...

Müjdat Gezen: *Gurguriye* serisinin çok enteresan bir hikayesi var. Türker İnanoğlu pratik zekası çok yüksek bir yapımcıdır. Piyasayı ve nabzı iyi bilir. Bir gün elimde bir dosya ile gördü beni. "O ne?" dedi. "Sulukule'de geçen bir komedi müzikal," dedim. "Ver bakayım şuna bir" dedi. Sonra on beş günde film haline getirdi. Ondan sonra üç film daha yapıldı. O zamanlar Türkiye'de 8 bin küsür sinema salonu var. Yaz sinemaları, bahçe sinemaları var. Şimdi en çok tutan filmlerin üç dört misli seyirci bulmuştu *Gurguriye* serisi.

3 Memduh Ün

4 Atif Yılmaz

5 Zeki Alasya

Gırguriye döneminde size Çingene Kültürünü Yayma Dernekleri Federasyonu İstanbul Temsilciliği teklif edilmiş.

Müjdat Gezen: Evet, “Başkan olur musun?” dediler bana, “Olurum, yalnız ben Roman değilim,” dedim. “Olsun, sizin hizmetiniz bizim Romanlardan daha fazla,” dediler bana. Eskiden Türk toplumunda Romanlar kimliğini saklardı. Sanki utanılacak bir şeymiş gibi, “Roman mısınız?” diye sorunca “Yok abi, öyle şey olur mu?” derlerdi. Aslında biraz daha dışarıdan baksak kimin Roman, kimin Kürt, kimin Alevi, kimin Hıristiyan, kimin Türk olduğunun hiçbir önemi olmadığını göreceğiz zaten. Biraz yükselin şöyle, zaten kendinizi de göremiyorsunuz. Ben Avustralya’dan Çin’e geçerken baktım böyle yukardan biraz, acaba Anadolu’yu görebilir miyim dedim; İstanbul’u, Fenerbahçe’yi, Kalamış’ı görebilir miyim acaba dedim. Asya kıtası falan bile görünmüyor yukardan. Hiçbir şey görünmüyor. Dedim ki acaba ben ne kadar görünüyorum? Bir tozdan farkımız yok koca dünyada; zerre gibiyiz. Çok küçücüküz, üflesek gideceğiz, yani... Yukardan belli olmuyor hiç bu tür ayrımlar, ama biz kendi kendimize mesele ediyoruz işte.

Filmografinizden devam edeceğim. 1980’de Tuncel Kurtiz’in yönettiği bir filmde oynuyorsunuz...

Müjdat Gezen: Evet, *Gül Hasan*. Savaş’la birlikte oynamıştık o filmde. Ödül almıştım ben.

Çok yakın zamanda gösterdik *Gül Hasan*’ı.

Müjdat Gezen: Öyle mi? Güzel bir film olmuştu galiba. İsveç’teki Türklerin macerasını anlatıyordu. Enteresan, içten bir film.

Tuncel Bey’in rejisörlüğü nasıldı, hatırlıyor musunuz?

Müjdat Gezen: Tuncel’le bin senedir tanışıyoruz. Halk Oyuncularını da biz beraber kurduk. Rejisörlüğünün nasıl olduğunu anlatamam. Yani, o anlatılır biri değil; Tuncel’i görmek lazım. Sabahleyin, mesela, kalkar, kendine gelemes uzun süre; akşam çünkü birikimli yatmıştır. Sigara yakılır, bir kadeh bir şey içilir. Muhteşem bir artist yanı vardır. Tiyatroculuğunu da beğenirim. Ama tam bir çatlaktır. Bu yaşta bile ele avuca sığmaz hâlâ. Bana “Seninle Hindistan’a gidip, tiyatro yapalım,” demişti bir kere. Yahu, bana ne Hindistan’dan. Usulü böyledir.

Söyleşi öncesinde *Uyanık Kardeşler* filminizi de gösterdik...

Müjdat Gezen: O filmdeki *Param yok, Pulum yok* şarkısı 25 sene Beşiktaş tribününde söylendi..

Hâlâ da söyleniyor. Bir Hulki Saner filmi *Uyanık Kardeşler*. Siz Hulki Saner ile öncesinde ve sonrasında da çalıştınız, değil mi?

Müjdat Gezen: Oraya bağlıydım ben. Kemal (Sunal) Arzu Film'e bağlıydı, ben Saner Film'e bağlıydım.

Hiç beraber oynadınız mı?

Müjdat Gezen: Oynayamıyorduk. İki prodüktör birbirleriyle hep kavga halindeydi. Çok iyi dosttu Ertem Eğilmez ile Hulki Saner; fakat çok iyi rakipler birbirlerine.

Ama *Denizciler Geliyor*'un yapımcısı Ertem Eğilmez aslında...

Müjdat Gezen: Orada ben rejisi asistanıyım. O filmde boğuluyordum az daha. Bir gün aktörlerden biri gelmedi. O gün de gemiden atlayıp yüzme sahnesi çekilecek. Kanlıca Koyu'nu seçmişler. Kimsenin bildiği yok ama Kanlıca Koyu'nda anafor vardır. Hatta, bizden önce iki tane Amerikalı balık adam ölmüş. Ekrem Bora düdüklü çaldı. Bana dediler ki, "Aktör gelmedi, sen atla." Tabii ne yapacaksın, atladım. Ama atlayış o atlayış; çıkamadım. Süleyman Turan, Şeref Gedik, Meral Sayın ve ben, suyun dibine doğru çekiliyoruz. İki tane astsubay çocuk atladı gemiden, akıntıyı sırtlarına verip zorla çıkarttılar bizi. Ertem Eğilmez geldi bana, "Hayırlı olsun, bugün boğulmuşsun," dedi. Ertem Eğilmez'i tanımak lazım tabii. Hayatımda onun kadar küfürlü konuşan birini daha duymadım ben. Bir gün dedim ki, "Ya Ertem Ağabey, ne çok küfür ediyorsun.", "Ben hayatta küfür etmem," dedi. "Nasıl yani?" dedim. "Benim hiç kimseye aşağılık, hırsız, satılmış dediğimi duydun mu?" dedi. "Küfürler bunlardır." Bu arada ben anlatıp duruyorum ama arkadaşlar da bana istediği her soruyu sorabilir. Üniversiteye daha önce geldiğimde de başlarda pek soru soran olmamıştı ama tam söyleşi bitecekken bir sürü parmak kalkmıştı soru için. Belki şimdi soru cevap kısmına daha erken geçebiliriz.

İzleyici: Şehir Tiyatrolarından ayrılışınızın sebebini merak ediyorum. Bunun bir hikayesi vardı sanyorum.

Müjdat Gezen: Ayrılmadım, atıldım. Başlarda anlattığım tür olaylar nedeniyle atıldım aslında. İşte, Toron Karacaoğlu'nu ittik vs. Bir keresinde de Savaş ile *Macbeth* oynuyorduk yine. Dram Tiyatrosu vardı o zamanlar. Ferhan Şensoy'un şimdiki tiyatrosundan daha büyük, inanılmaz bir tiyatroydu. Yandı daha sonra. Dekoratör Metin Deniz sahneye muhteşem bir meyil yapmıştı oyun için. Savaş'la benim elimde *Macbeth*'e ikram etmek üzere birer tepsi üzüm vardı. Savaş'la birbirimize bakar, birer üzüm kopartır, o rampadan aşağı yuvarlardık. Aktörler de tabii konstantre olmuş oynarken yanından üzüm taneleri geçince afallar-

lardı. Buna benzer sululuklar, çocukça şeyler yüzünden atıldım. Allah rahmet eylesin, Celal Balkır diye bir aktör vardı. Sahne amirliği yapıyordu o zaman. Bizi çağırdı yanına oyun bittikten sonra. Sahne amirliğinin altında çelik dolaplar vardı. Dolapların yanında *Hamlet*'te, *Macbeth*'te kullanılan mızraklar dururdu. Hemen yanında da çelik bir kapı vardı oyuncuların girip çıktığı. Savaş'la benim üzerimde hâlâ figüran kostümleri var; yanına geldik. "Allah sizin cezanızı vermesin," dedi; "sizi konservatuardan aldım; koskoca roller oynuyorsunuz burada. Sonra gidip sahneye üzüm atıyorsunuz," dedi. "Seyirciler üzümlere bakmaktan oyunu izleyemedi," dedi. Konuştu, konuştu, konuştu, sonra da sert bir sesle "İşte o kadar," deyip dışarı çıkmak için uzandı. Ama çelik kapı yerine dolabın kapısını açıp dolabın içine girdi. Tabii bütün otorite, sertlik yerle bir oldu. İşte böyle atıldık.

Peki, 80'lerde video filmleri başlıyor. O dönem herkesin evinde video var ve çokça izleniyor. Sinemanın aslında biraz yavaşladığı dönemler 80'ler. Siz bu arada Ali Özgentürk'le Bekçi'yi çekiyorsunuz. Bekçi Murtaza nasıl bir deneyimdi, biraz bahseder misiniz?

Müjdat Gezen: Ali çok emek verdi o film için. Işıl Özgentürk -eşiydi o zaman- çok güzel bir senaryo hazırladı. Sonra biz Venedik Film Festivali'ne seçildik ve gittik. Venedik'te oynadı film. La Stampa, La Repubblica, Il Gazzettino gibi İtalyan gazetelerinde inanılmaz ciddi eleştiriler çıktı film ile ilgili. Bu arada Jack Nicholson *Prizzi's Honor* (1985) diye bir film yapmıştı. Amerikalı yönetmen, John Huston'ın filmiydi. Hatta bir karesinde kendisi de rol almıştı. Fakat İtalyanlar beğenmediler filmi. Halbuki ondan sonra Oscar aldı Jack Nicholson o filmle. Sonra İtalyan gazetelerinin tamamında sözleşmiş gibi şöyle bir yazı çıktı: "Jack Nicholson gitsin Müjdat Gezen'den sade oyunculuk konusunda biraz ders alsın." Güzel oynamış ve o filmle Oscar da aldı. Ama beni aramadı tabii.

Bir yıl sonra siz, Kandemir Konduk'un yazdığı Kobay'ı çekiyorsunuz ve bu sefer yönetmen koltuğundasınız...

Müjdat Gezen: Evet, Almanya'da ben yönettim. Almanya'da Türk işçilerinin tıbbi deneylerde kobay olarak kullanılması üzerine gerçek bir hikayeydi. Bir erkeğe cenin enjekte edilerek hamile bırakılmasını anlatıyordu. Enteresan bir hikayeydi.

Başka yönetmenlik deneyiminiz yok, değil mi?

Müjdat Gezen: Var, var. *Smile World* diye bir film yönetmiştim. Avustralya, Japonya, Amerika, Almanya'da set kiralayıp hepsinde çekim yapmıştık. Bir gün Aziz (Nesin) Ağabey bendeydi. Dedi

ki “Ya şu filmi koy da bir seyredeyim.” Filmi koydum, nasıl gülüyor Aziz Ağabey izlerken. “Yahu bu kadar mı beğendin?” dedim. “Yok, rezalete gülüyorum,” dedi. “Bu kadar kötü bir film daha hayatımda görmedim.” Şimdi Tunç Başaran, Sinan Çetin filan ısrarla o filmi istiyorlar benden, en kötü filmler kategorisinde “kült” bir film yapmak için. Ben de saklıyorum filmi.

Gösterime girmedi ama, değil mi? Sadece yakın çevreniz mi izledi?

Müjdat Gezen: Tabii, tabii... Bir gün size izlettirsem üzülsünüz.

Peki, Aziz Nesin izlemeseydi vizyona girecek miydi?

Müjdat Gezen: Yok, girmeyecekti. Ben kendim izledim bir kere, o yetti...

Sonra Homoti var...

Müjdat Gezen: Biz onu, Perran, Savaş, ben kendi aramızda ev kamerasıyla çektik aslında. İşte bak o, *Smile World*'den de kötüdür. *Smile World* bunun yanında sanat şaheseri kalır.

Şimdilerde otuzlarında olanlar, Perran Kutman ile Müjdat Gezen'i evli zannederlerdi. Çünkü televizyonda hep birlikteydiniz.

Müjdat Gezen: Perran'ın kocası Sarıkamış'a askere gidecekti. Ankara'da bir otele gidiyorlar kocasıyla. Resepsiyona geliyor, “Merhaba. Bir oda rica ediyorum,” diyor Perran. “Müjdat Bey yok mu?” diyor resepsiyonist. “Yok, İstanbul'da kendisi. Bir oda istiyoruz,” diyor. “İkinize mi?” diyor resepsiyonist. “Evet,” diyor Perran. “Müjdat Bey?”, “Yok, Müjdat Bey İstanbul'da,” diyor Perran yine. “Bir dakika Perran Hanım,” diyor, içeri doğru gidiyor. Perran da “Gitmeyin, bu kocam, bu da nikah cüzdanımız,” diyor. Adam hâlâ “E, Müjdat Bey?” diyor... O kadar emin evli olduğumuzdan... “O benim partnerim, yani filmlerde karı-kocayız,” diyor Perran.

Azmi diye bir televizyon dizisi vardı benim hatırladığım bir de, Tunç Başaran'ın yönettiği. Bayağı bir film gibiydi o aslında...

Müjdat Gezen: Evet, o dizi için ben çok çalışmıştım. Fatin diye engelli bir arkadaşım vardı, yürüyemiyordu. Bir gün “Fatın, ne kadar kuvvetli kolların var!” dedim. “Başka bir şansım yok,” dedi. Çünkü her şeyi kollarıyla yapıyor. Ben onun üzerine lobutlar alıp çalıştım. Ondandır bütün tekniğini öğrendim. Arabadan tekerlekli sandalyeye

inirken anahtarı niçin arabanın üstüne koyduğunu, niçin sonra oradan aldığını falan hepsini anlattı. Ben beğenmişim o diziyi. Sezen Aksu da müziklerini yapmıştı ve kendisi de jenerikte oynamıştı.

95'ten sonra pek fazla sinema filminiz yok. Arada biraz televizyon var ama sonra 2004'te *Papatya ile Karabiber*, ondan sonra da 2007'de *Hülya Avşar ve sizin ekiple Bir İhtimal Daha Var* filmi geliyor.

Müjdat Gezen: Yönetmeni benim bir öğrencimdi; Uğur Uludağ. Bana geldi bir gün, "Hocam sana bir hikaye yazdım. Savaş hoca ile beraber," dedi. Dedim ki "Bu filmi çekme!", "Niye?" dedi. "Dört ihtiyarın oynadığı film iş yapmaz. Gençler gidiyor sinemaya. Onların izlemesi için, genç bir sebep bulmak zorundasın. Dört tane ihtiyar müzisyenin hikayesi iş yapmaz," dedim. "Ben bunu çekeceğim," dedi. Çekti ve iş yapmadı. O film güzeldir aslında, ben beğenirim, ama pek ilgi çekici bir hikaye değildi. Dramatik yapısı çok kuvvetli değildi, merak unsuru azdı... Benim, ustam Sadık Şendil'den ilk öğrendiğim şey, dramatik yapının kuvvetli olması gerektiğidir. Yani başlangıcı olacak, gelişmesi olacak, düğümü mutlaka olacak, çözümü olacak ve sonucu olacak. O düğümle çözüm noktası en önemli parçasıdır filmin ama o yoktu filmde; onun için de çok iş yapmadı.

Sizin bir de müzikal maceranız var...

Müjdat Gezen: Egemen Bostancı'nın Şan Müzikholü vardı. Orada Kandemir Konduk'la yazdığımız oyunları oynuyorduk. *Artiz Mektebi*, Zeki ile Metin'e yazdığımız *Beyoğlu Beyoğlu*... O zamanlar müzikaller çok tutuyordu.

Bunlar 70'lerin sonları filan herhalde, değil mi?

Müjdat Gezen: Evet, 80'lerin başları.

İzleyici: Aziz Nesin ile tanışıklığınız nasıl başladı?

Müjdat Gezen: 70'li yılların başında Aziz Ağabey Türkiye Yazarlar Sendikası başkanıydı. Benim de bir kitabım çıkmıştı o zaman. Bir imza gününe gitmişim. "Sen niye bizim sendikaya üye olmuyorsun?" dedi. "Ben yazar değilim çünkü," dedim. "Olur mu öyle şey! Benimkilerden çok satıyor kitapların," dedi. "O popülerlikten dolayı," dedim. "Yok, sen yine de üye ol," dedi. Ben de Yazarlar Sendikası'na üye oldum. 70'li yılların başında başlayan dostluğumuz, ölümüne kadar sürdü.

Aslında bayağı zor günlerinde de beraberiniz diye hatırlıyorum.

Müjdat Gezen: Evet, birlikteydik. Hele o, Madımak Oteli yakıldığında çok kötüydü. Ne yapıp edip olaydan dört saat sonra buldum onu. Ankara'ya, eve gelmişti. Ben İstanbul'daydım. "Anlat ne oldu, nasılsın?" dedim. "Şu anda burnum kanıyor, siyah akıyor. İtfaiyeci çok hakaret etti bana," dedi. "Korktun mu?" dedim. "Korktum," dedi; "Yanarak ölmekten korktum." Ondan evvel çok konuşurduk biz. "Ben korku duvarını aştım çoktan," derdi bana. Ama o zaman "korktum" dedi işte.

İzleyici: Klasik bir soru ama, oyunculuğun ne kadarı yetenek, ne kadarı eğitimle kazanılıyor sizce?

Müjdat Gezen: Bence yetenek birinci plandadır. Evvela yetenek, sonra eğitim, sonra çok çalışma. Bu üçünü bir araya getirirseniz zaten iş kolaylaşıyor, ama yetenek hiç yoksa olmuyor. Çok çalışarak elde edilen şeyler var tabii. Mesela, bizim konservatuarda "kulaksız" lakaplı bir arkadaşımız vardı. *Dağ Başını Duman Almuş*'ı bile yanlış söylerdi. Sonradan Afife Jale En İyi Müzikal ödülünü aldı. Çok çalıştı ve yaptı. Ama temel kuvvetliydi onda. Çok yetenekli, çok iyi bir oyuncuydu. Evvela yetenek gerekiyor.

Sinema ve tiyatro oyunculuğu arasında nasıl bir fark görüyorsunuz? Sinemada yönetmenin varlığı ile tiyatrodaki performans hali oyunculuğu nasıl etkiler?

Müjdat Gezen: Ben sinema filmi çekmeye gittiğim anda yönetmene teslim olurum. Yapımcılığını üstlendiğim bir film bile olsa yönetmen ne derse onu yaparım. Çünkü neticede masaya o oturacak ve o ne isterse o olacak. Bir gülümsemeyi 4. plan olarak çekip, 28 sahne sonra kullanabilir. Makas ondadır, istediği gibi kullanır. Dolayısıyla, sinemada her şey yönetmenin elindedir. Tiyatroda ise öyle değil. Tiyatroda yönetmen gider, aktör ne isterse onu yapar sonunda. Hele biraz disiplinsizse oyuncunuz, sahnede ne yapacağımı kestiremezsiniz. Ama sinema yönetmenin işidir.

Tiyatro oyuncularının televizyonda oynaması hepimizin çok baştan kabul ettiği bir şey ama son yıllarda televizyon oyuncularının tiyatro sahnesine çıkmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Müjdat Gezen: Ben tanık olmuyorum pek. Varsa da geçici bir şeydir. Bir kere oynar ve biter. Ben öğrenciler dışında kimseyi oynamıyorum tiyatro oyunlarında. O konuda biraz tutucuyum. Öğrenciler dururken niye başkasını oynatayım diye düşünüyorum. Hem başarılı hem eğitimliler. Hem de kendi öğrencilerim. Onun için tercihim öyle kullanıyorum.

İzleyici: Gittiğiniz yerlerde hep kaybettiğiniz arkadaşlarınızdan

bahsediyorsunuz. Kitaplarınızda da, *Ağlama Palyaço Makyajın Bozultur* adlı kitabınızda da bahsetmişsiniz. Şu anda onlar hayatta olsalardı, en son ne yapmak isterdiniz?

Müjdat Gezen: Biraz sonra Savaş'la buluşurduk işte... Eğlendik, gülerdik. Olmadık şeylere gülerdik biz. Bir gün, "Atı alan Üsküdar'ı geçti lafı nereden geliyor?" dedi bana. Araştıralım, dedim ben de. Bir hafta tutmuş bunu içinde. Bir hafta sonra bana dedi ki "Buldu." "Nedir?" dedim. "İbn-i Refik Ahmet Hamdi o zamanlar Genelkurmay Başkanlığı mevkiinde. Padişah sefere çıkacak. Üsküdar'da toplanmışlar, Anadolu seferleri Üsküdar'dan yapılıyor. O sırada süvari ordularının başındaki komutan İstanbul yakasından gelecek. Sallarla filan geçiliyormuş o zaman. Geç kalyor komutan. Padişah, ilerleyin siz, diyor. Gidiyorlar ve İbn-i Refik orada kalıyor. Süvari ordularının başındaki adam, geç kaldın efendi, atı alan Üsküdar'ı çoktan aştı, diyor," dedi. "Allah Allah, hiç bilmiyordum," dedim. Sonra ben bunu on-on beş gün herkese anlattım. Bir gün birden dedi ki "Niye anlatıyorsun herkese, ben uydurdum bunu." Öyle değişik, öyle zengin bir dünyası vardı.

Bir Nazım Hikmet kitabı yüzünden başınıza bir şeyler geliyor...

Müjdat Gezen: 12 Eylül'dü. Ressam Kenan Evren zamanında. Sonradan resme başladı ya. Bir gün Picasso'yu görmüş, "Bu ne? Bunu ben de yaparım," demiş. Kenan Evren'i hatırlamazsınız siz çocuklar, çok matrak bir adamdı. Çok sevimliydi. Ana haber bültenlerine çıkmayı çok severdi, her akşam çıkardı. Her gün sempati kazansın diye bir yerlere götürüyorlar Kenan Evren'i. Bir gün kimsesizler yurduna götürdüler. Kimsesizler yurdunda bir çocuğun kafasını okşadı. "Söyle bakayım evladım, anneni mi daha çok seviyorsun babanı mı?" dedi. O çocuğa sorulacak en son soruyu bile akıl edebilen biriydi.

O konuda bir şeyler yapmayı düşünmüyor musunuz?

Sak Üstünde Damdağan diye bir kitap yazdım. Kenan Evren'i çok anlatırım ben sahnede. 12 Eylül olduğunda İzmir Fuarı'nda çalışıyordum. O gün Ecevit'in, Erbakan'ın ve Demirel'in taklitlerini kaldırdım. Çünkü mizahta en tehlikeli şey düşmüş insana dokunmaktır. Şimdi benim için Kenan Evren düşmüş insandır. Onunla ilgili bir şey yapmak iki bakımdan yanlışır: Birincisi, değmez. İkincisi de, 90 küsur yaşındaki bir adamdan çıkacak mizah hiç olmasın daha iyi. Öyle kalıcı bir şey de bırakmak istemem doğrusu onun adına, ama kitapta yazdım. Birçoğunu da kendim uydurdum. Mesela, her yerde konuşmayı sevdiği için Golf Kulübü'nün açılış toplantısını da yapıyor Kenan Evren. Ko-

nuşmasında “Bu delikler yabancı mihraklar tarafından açılmış,” diyor. Paris konuşmasında “Roma, tarihteki en önemli başkentlerden biridir,” diyor mesela. Böyle her şeyi birbirine karıştırıyor. Onun kendi yazdığı anılarını okurken de kriz halinde gülerdim ben. Diyor ki anılarında; “Paris’e doğru uçuyoruz. Genelkurmay Başkanlığım o zaman. Pilot yanıma geldi; Paşam, sağ motorda arıza var, Charles de Gaulle havaalanı yerine başka bir havaalanına mecburi iniş yapacağız, dedi. Uzun süre düşündükten sonra şu cevabı verdim: “Peki!” “Hayır” dese düşecekler zaten.

Peki, bu Nazım Hikmet kitabı meselesi nedir?

Müjdat Gezen: 70’li yılların başında Moskova’ya gittim. Orada karısıyla, Vera ile arkadaş olduk, çok sevdik birbirimizi. Çok belge topladım. Sonra Nazım Hikmet’in hayatını bir kitap yapmak istedim, ama bu kitap resimli, karikatürlü olsun istedim. Moskova dönüşü Savaş’a geldim ve dedim ki “Savaş, ben yazayım sen çiz.” İnanılmaz bir kitap çizdi. Kitap bayağı beğenildi, satıldı, hiç kitap okumayanlar okudular, Nazım’ı tanıdılar, öğrendiler. Aradan beş, altı yıl geçti, 12 Eylül oldu. 12 Eylül’de bir gün ikimizi de tutukladılar. Ressam Kenan Evren zamanı işte... Attılar cezaevine. Cezaevinde tek tip giyinmiş, ellerinde, ayaklarında zincir olan 40-50 kişi. Çok fena bir fotoğraf.

Ne kadar kaldınız cezaevinde?

Müjdat Gezen: 21 yıl istiyorlardı ama bir ay kadar kaldık sadece. Kitapta suç unsuru bulunmadığı için ilk celsede beraat ettik.

Şimdi 12 Eylül, Kenan Evren, Nazım demişken, aslında Türkiye şu aralar bunlarla biraz yüzleşmeye başlıyor sinemada, televizyonda ve tiyatrolarda. Takip edebiliyor musunuz?

Müjdat Gezen: Ediyorum, evet. Bir-iki festivalde jüri oldum. Evlere yolluyorlar DVD’leri, evde izliyorum filmleri. Çok güzel filmler gördüm.

Televizyonda neler izliyorsunuz?

Müjdat Gezen: Biraz belgesel, futbol maçı ve arada bir de haber bülteni ve tartışmaları izliyorum televizyonda. Bir de “Tarihin Arka Odası” diye bir program var, onu izliyorum. Yalnız geçen gün o programda 18. Yüzyılda tedavülden kalkmış bir laf edildi “Sanat, sanat içindir,” diye. Tiyatroda 2500 yıl önce, Dionysos zamanında kalkmıştır bu laf. Hep münazara konusu da olmuştur ya bu; sanat, sanat içinse eğer, onun sanat olduğuna kim karar verecek, diye. Mesela, ben desem ki Rodin’den sonra iki numaralı heykeltıraş benim. Hemen bana ilk denilecek şey

“Şu heykelleri bir görelim o zaman,” öyle değil mi? Yok görmezsiniz, evde. “Olmaz, biz bir görelim.” Ama gördüğünüz anda artık o toplum içindir. Yani, çok basit bir şey aslında. Bir şeyin sanat olup olmadığına kim karar verecek o zaman? Tamamen uyduruk bir laf “Sanat, sanat içindir,” lafi.

Çok klasik bir soru olacak ama resimde, edebiyatta kimleri seversiniz?

Müjdat Gezen: Resimde Dali’yi çok severim, Picasso’yu çok severim, Rembrandt hastasıyım, Van Gogh’u çok severim, Bruegel’in hastasıyım. Bruegel çok epik bir ressamdır.

Siz de resimle ilgileniyorsunuz, değil mi?

Müjdat Gezen: Evet, arada yapıyorum. Resim yaparken kendinizle çok baş başa kalıyorsunuz. Tiyatro oyuncuları çok kendine dönüktür. Size bir şey anlatayım bununla ilgili. Bir gün adamın biri aktör bir arkadaşına rastlamış yolda. Sarılmışlar, öpüşmüşler. “Yahu,” demiş aktör, “Çok uzun zaman oldu görüşmeyeli. Son filmimi gördün mü?” demiş. “Ben de şimdi başka bir işin dublağından geliyorum. Ondan sonra bu diziyeye başlayacağım,” demiş. “Tiyatroda da provalar sıklaştı işte, bir iki tane de yeni teklif aldım, ne yapacağımı şaşırım,” demiş. 20 dakika boyunca aktör devamlı kendisinden bahsetmiş. Sonra bunu fark edip, ayıp oldu çocuğa karşı, 20 dakikadır kendimden bahsediyorum, biraz da onu sorayım demiş kendi kendine. “Şimdi gelelim sana,” demiş; “Son filmimi nasıl buldun?” Anlatabiliyor muyum? Hep kendini anlatacak yani... Onun için ben arkadaşlarıma, öğrencilerime hep resimle uğraşmalarını ya da bir enstrüman çalmalarını, başka bir şeylerle meşgul olmalarını söylerim. Çünkü enstrümanı kendisi olunca insanın, başka bir yere kaçıışı yok... Belki mesleğin güzelliği de oradan kaynaklanıyor; çünkü insanı, insana, insanla ve insanca anlatan tek sanat. İçinde bütün sanat dalları var. Hepsi var: Resim var, heykel var, edebiyat var, müzik var, dans var, her şey var.

Sizin müzikle de aranız iyi, değil mi?

Müjdat Gezen: Evet, müzik severim. İyi bir saz çalıcısı değilim ama çok güzel darbuka çalarım. Ritme çok meraklıyım, çünkü ritim ana rahminde başlayan bir şeydir. Kalp atışı sesiyle başlar hayat.

Darbuka çalmayı zaten biliyor muydunuz yoksa rol icabı mı öğrendiniz?

Müjdat Gezen: Biliyordum. Bizim evde çok müzik yapılırdı. Müzeyyen Senar’lar gelip giderdi. Babamın radyodan arkadaşları

gelip giderdi. Müzik alemnleri kurulurdu.

Halit Kıvanç ile yaptığınız söyleşide “Otel gibidir ev, gireni çıkkanı belli olmaz, çok kalabalıktır,” demişsiniz.

Müjdat Gezen: Halit Kıvanç'ın ağabeyi dünyada tanıdığım en komik adamdı. Benim de komediyi seçmemde rolü olmuştur. Benim anneannemin bütün meselesi, karşıdaki bakkal Mehmet Amca. Anneannem 88 yaşında; hep pencerenin önüne oturur, “Bakkal Mehmet Efendi'ye Rukiye Hanım geldi.”, “Bakkal Mehmet Efendi'ye Cevat geldi, Cevat çıktı. Kapıcı Erol geldi, o da gitti.” Hep bakkal Mehmet Efendi. Bakkal Mehmet Efendi bir gün öldü. Kepenkler kapalı, anneanneme söyleyemiyoruz. Halit Ağabey'in ağabeyi, Kemal Amca, “Ben söylerim!” dedi. Annem dedi ki, “Aman Kemal, ne olur dikkatli ol, delirebilir duyunca.” “Yok, yok, ben söylerim,” dedi. Anneannem lafı döndürdü, “Kemal biliyor musun, bakkal Mehmet Efendi de bir haftadır açmıyor,” dedi. Bunun üzerine Kemal Amca “Aaa, o taşındı,” dedi. Nereye, diye sordu anneannem. “Zincirlikuyu'ya,” dedi. “Nasil yani?” dedi bu sefer anneannem. “Mermerden bir ev yaptırdı, biraz loş ama,” dedi Kemal Amca. Anneannem anlamıyor hâlâ! Zincirlikuyu, mermerden ev, biraz loş filan... En sonunda döndürdü, döndürdü lafı ve söyledi. Çok tatlı bir adamdı, bambaşkaydı. O devrin kendine has esprilerini çok güzel yapardı.

Aslında siz on yaşındayken öğretmeniniz sizi piyeste oynatmak istediğinde direniyorsunuz ama aynı zamanda şiir yazıyorsunuz, o şiirler dergilerde yayınlanıyor. Aslında kafanızda bir gelecek tahayyülü var sanki.

Müjdat Gezen: Yoktu aslında öyle bir gelecek tahayyülüm. Öğretmen olmayı isterdim, ya da iyi bir hukukçu belki. Bir hocam vardı konservatuarda. Ona sormuştum bir gün, neden bu mesleği seçtiniz, diye. Avusturya asıllı bir Almandı, yarım yamalak bir Türkçesi vardı. “Ahh dostum, mimar olmak istiyordum, çünkü mimar çok güzel bir şey, ama olamadım; mühendis ne kadar iyi, ama olamadım; işte pilot, uçmak, şahane, ama olamadım. Fakat aktör oldum, hepsini oldum,” demişti. Evet, beyaz önlük giyersiniz doktor olursunuz; siyah bir cüppe giyersiniz avukat olursunuz; bir çubuklu forma giyersiniz futbolcu olursunuz; iki küfür edersiniz Başbakan olursunuz. Yani, çok güzel, zevkli bir meslektir.

Peki, biraz da salondan soru alalım. Buyurun.

İzleyici: Öncelikle tiyatroya verdiklerinizden dolayı sizi ayakta alkışlıyorum. Her şey için çok teşekkürler. Bir kere sahne tozunu yuttuktan sonra o tiyatro sevgisi içinizden gitmiyor derler.

Sanırım o sevgi benim içimde de...

Müjdat Gezen: Sen tiyatrocusun musun?

İzleyici: Olmayı çok istedim, ama olamadım.

Müjdat Gezen: Niye? Kaç yaşındasın?

İzleyici: 25.

Müjdat Gezen: Gecikmiş sayılmazsın. Öğrenmenin, olmanın yaşı yoktur.

İzleyici: O sahne tozunu bir kere küçükken yuttum ve tiyatroya sevgisi hep içimde ama sonra yapamadım.

Müjdat Gezen: Hangi bölümde okuyorsunuz?

İzleyici: Endüstri Mühendisliği Bölümünde yüksek lisans yapıyorum.

Müjdat Gezen: E, yüksek lisansını bitirdikten sonra gel bizim okula bir gün. Bunu öğrenmenin yaşı yok. 70 yaşında öğrenci var bizde. "Niye geldiniz?" dedim. "Ben üç aydır buradayım, dünyaya bakış açım değişti," dedi. "Biz eskiden altın günleri yapardık. Şimdi..." dedi kadın, "Dört tane kitap okudum; üç tane piyes seyrettim; bu dizinin burası olmamış; o ışık oradan gelmesi iyi olurmuş; bunları konuşuyorum şimdi," dedi. Yani, çok geniş bir dünyası vardır tiyatroyun ve 25 yaş da hiç geç değildir.

İzleyici: Ama sizin okullarınıza da sınavla girilmiyor mu?

Müjdat Gezen: Sınavla girilen konservatuvar var, bir de sekiz aylık akşam okulları var. O da çok yararlı oluyor insanlara.

Dinleyici: O zaman ben de geleyim.

Müjdat Gezen: Sen kaç yaşındasın?

Dinleyici: 22.

Müjdat Gezen: Sen de gel. Hatta sen konservatuvara da gel. Ama burayı bitir. Bir ara bir çocuk geldi, çok da yetenekliydi. Girdi konservatuvara. "Sen neredensin?" dedim. "Ben Marmara Üniversitesi'nde Kimya okuyordum," dedi. Söylemiyor da, dördüncü sınıftaymış. "Almam seni," dedim. "Ben başka iş yapmam, bırakırım okulu," dedi. "Almam," dedim. "Okulu bitir, gel." Bitirdi, geldi. Bizde de okudu, mezun oldu. Hem kimya fakültesi mezunu,

hem MSM mezunu olmak varken, eğitim bırakılmaz. Bu kadar emek, bir çırpıda, bir heves uğruna atılmaz. Ama bitir, gel.

İzleyici: Ben de çok seviyorum tiyatroyu. Son zamanlarda beğendiğim hangi oyuna gitsem, mutlaka etrafımdaki herkese söylüyorum. Kendimce tiyatro seyircisini arttırmaya çalışıyorum. Birkaç sene önce özel tiyatrolarda seyirci azlığından yakınılıyor-du. Şimdi seyirci durumu nasıl? Siz nasıl görüyorsunuz?

Müjdat Gezen: Geçen sene *Mustafa'm Kemal'im ve Tayyip'in Sınırlı Lamba'sı* diye bir komedi oynadık. İkisi de çok tuttu. Bu sene *Mustafa'm Kemal'imi* istek üzerine yeniden koyduk. Bir de *Adalet Pantolonun Kemeridir "Hergelekon Davası"* diye bir komedimiz var; o da tuttu. *Komedi Dünyası* diye bir oyun kurmuştuk, o biraz sallandı. Ama şimdi *Mustafa'm Kemal'im ve Adalet Pantolonun Kemeridir* iyi gidiyor, ama dediğin gibi biz eskiden haftada dokuz oyun oynardık. Şimdi iki-üç oyun oynadığımız zaman kendimizi mutlu farz ediyoruz. Yani tiyatrodaki insan o konfora çok çabuk alışır. Televizyon ve uzaktan kumanda bizi bozdu. Maalesef işi çok engelledi. Sinemalara da bakıyorum, sinemalarda da işler düşük.

İzleyici: Televizyon dizilerinde rol almayı düşünüyor musunuz? Böyle bir planınız var mı?

Müjdat Gezen: Düşünmüyorum. Çok yoruyor beni. Dört gün çekim, beşinci gün dublaj, altıncı gün montajı filan yapıyor, yedinci gün oynuyor. Sabah gidiyorsunuz sete, gece yarısına kadar çıkamıyorsunuz. Vakit de yok bunun için. Beş tane okulda derse gidiyorum şimdi.

İzleyici: Bu beş okuldan üçü de şehir dışında, değil mi?

Müjdat Gezen: Evet. İki tane oyunda oynuyorum tiyatrodaki. Eskisi gibi de değilim yani; biraz yoruluyorum.

İzleyici: Daha çok seyirciye ulaşmak, sanatınızı icra etmek için televizyon gerekebiliyor, çünkü herkes tiyatroya ulaşamıyor.

Müjdat Gezen: Gerekiyor, ama televizyon bana biraz konfeksiyon gibi geliyor. Ben butik işleri seviyorum. Mesela şu sohbet bir butik işti. Anlatabiliyor muyum? Bunu stadyumda yap, olmaz.

İzleyici: Ama mesela, İstanbul'da olmayan, büyük şehirlerde olmayan bir sürü kişi var. Sizi sadece *Cennet Mahallesi* ile biliyorlar. Çok seviyorlar ama onlarla da paylaşabilmek için yaptığınız işleri, televizyon da gerekiyor.

Müjdat Gezen: Doğru söylüyorsun, ama işte dediğim gibi çok konfeksiyon geliyor. Biraz daha seçici olmak lazım. Mesela, *Yedi Kocalı Hüzmüz*'ü acaba beğenecek mi seyirci? İlginç bir film oldu. Enteresan bir yönetmen Ezel Akay. 350-400 sinemada oynarsa Anadolu'da film, böylece oralardaki izleyicilere de biraz ulaşmış olur yaptıklarımız.

İzleyici: YÖK'e bağlı üniversitelerle sizin verdiğiniz eğitim bir arada gidiyor mu?

Müjdat Gezen: Gidemiyor. Bitirip de geliyorlar. Ama ben bizim eğitimimizin çok hoş bir eğitim olduğu kanısındayım. Çok iyi sonuçlar aldık, çok ispatladı kendisini. YÖK'e bağlı değiliz biz, iyi ki de değiliz. İstanbul Belediye Konservatuarı'mı bir gün birdenbire İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuarı olarak YÖK'e bağladılar. Ben, Yıldız Kenter ve kalabalık bir kadrosu vardı Belediye Konservatuarı'nın o zaman. Yıldız Kenter "Canikom mahvolduk!" dedi. "Vizeler, sınav notları, 30 alan geçer, 70 alan bilmem ne yapar vs... Mahvolduk!" dedi. "Hocam, ne güzel üniversite olduk," dedim ben de. "Yok, yok; sen bilmezsin YÖK'ü," dedi. Bir gün sınava bir çocuk geldi. Yıldız Kenter'e dedi ki: "Yahu hocam, bu Hamlet Mamlet ne ayak!". Yıldız Hanım derhal "Ay, canikom al bunu," dedi bana. "Gel," dedim, "Biraz konuşalım senle." "Ben," dedi, "Polis Koleji'ne gittim, asabiyeden biraz kaybettik orada. Orman Fakültesi'nde falan tutunamadık, bari buraya geleyim dedim," dedi. Giremedi tabii, ama girenler var. Yani Polis Koleji, Orman Fakültesi, Konservatuar... YÖK olmasa böyle bir tehlike yok. Konservatuarların YÖK ile tabiatı uyuşmuyor, örtüşmüyor. Anlatabiliyor muyum? Olmuyor hiç. Bence gençliğin de tabiatı örtüşmüyor YÖK ile. Burası YÖK'e bağlı mı?

Tabii, merkez değil, ama Üniversite öyle.

Müjdat Gezen: Yani şu oda YÖK'e bağlı değil, değil mi? Rahat rahat konuşalım diye soruyorum. Özgür yani burası, özel... Tamam, son 50 soruyu alalım, gidelim artık.

İzleyici: Sizin simetri ile ilgili bir takıntınız olduğunu okumuştum. Acaba tiyatro sahnesinde veya film setlerinde bununla ilgili ilginç anekdotlarınız var mı?

Müjdat Gezen: Düzeltirim. Yani yamuk bir şey varsa düzeltirim...

İzleyici: Tiyatroyu durdurmuşluğunuz var, öyle değil mi?

Müjdat Gezen: Var, var... Bir kere Cenk Koray ile sahnedekeyken oldu. Bir kere de konservatuardayken derste oldu. Bir gün girdim

yazılı yapacağım. Aslında ben sınav yapmam ama işte, öğrendikleri nedir diye bir bakalım dedik. Daha önceki derslerde Muhsin Ertuğrul'un, Shakespeare'in, Ahmet Vefik Paşa'nın, Moliere'in falan kara kalem resimlerini yaptırmıştım. Onlar da sınıfa asılmıştı. Yazılı yapmak üzere sınıfa bir girdim, bütün resimler altüst olmuş, simetri denen bir şey yok. "Kağıt, kalemler dursun şimdi," dedim. Düzeltmek üzere gittim ama bir baktım arkadan bağlamışlar resimleri, hiçbiri düzelmiyor. Yirmi dakika geçti onları düzeltereğim diye. Tabii "Hocam, yazılı kaynakları artık," dediler. "Doğru," dedim; başka ders yaptık. Ertesi hafta geldim; yine kağıt, kalemleri çıkarttırdım. Baktım, yine yamuk. Demet Akbağ ile Yasemin Yalçın kıkırdıyorlar; ötekiler de onlara bakıyor. Bu ikisi çok muzurdular zaten. Düğümleri çözdüm, yirmi dakika geçti yine. Yazılı falan da yapmadık böylece. Bir gün de Cenk Koray'la sahnedeyim. Bir baktım bütün resimler yamuk yine ve dört saat sahnede kalacağım ben. Seyirciye "Bir dakika," dedim. İndim salona, resimleri düzelttim, döndüm; "Başla!" dedim.

İzleyici: Peki, çocukluğunuzdan beri mi var bu takıntınız?

Müjdat Gezen: Evet, annemde vardı. Annem anlatılmaz bir kadındı. Çok evhamlıydı bir kere. Siz yaşlarda Avustralya'ya gidiyordum. El öpmeye, helallik almaya gittim annemin yanına. "Annecim Avustralya'ya gidiyorum," dedim. "Yavaş git," dedi.

İzleyici: Hastalıklarla aranız nasıl?

Müjdat Gezen: Bende çok hastalık hastalığı vardı eskiden. Profesör Sabahattin Kerimoğlu diye bir asabiyeci, çok sevdiğim bir doktorum vardı. Bir gün dedim ki: "Hocam bu hastalık hastalığım ne zaman geçecek?" "Merak etme," dedi, "Elliden sonra geçer." "Niye?" dedim. "E, çünkü elliden sonra hastalıkların kendisi gelmeye başlar, hastalık hastalığı biter," dedi. Doğruymuş.

Mithat Alam: Sohbeti tekrar tiyatroya çekmek istiyorum. Konuşmanın başında pek çok isimden bahsettiniz: Kerim Afşar, Toron Karacaoğlu, Ulvi Uraz dediniz. Ben de ilave edeyim; Işık Yenersu, Yıldırım Önal, vs... Şimdi, bu isimler buradaki genç arkadaşlarımızın pek tanyacağı isimler değil. Buradan yola çıkarak bir şey sormak istiyorum. Bu neslin, o nesiller kadar, veya Dormen Tiyatrosu'nu düşünelim, işte Altan Erbulak'lar, Gülriz Sururi'ler kadar kuvvetli nesiller olduğunu düşünüyor musunuz? Yoksa tiyatronun biraz kan kaybettiğini mi düşünüyorsunuz?

Müjdat Gezen: Seyirci açısından kaybetti, ama oyuncu açısından aynı şeyi söyleyemeyeceğim. Daha nitelikli ve daha eğitilmiş insanlar yetişiyor. Öyle oyuncular görüyorum ki, bayılıyorum. Çok muhteşem şeyler çıkıyor. Mesela, geçen sene bizim öğrenci-

lerimizden biri, Güner Karacaoğlu, tek kişilik bir oyun oynadı ve Afife Jale dahil dört tane ödül aldı. Sınava girdikten sonra bana, “Kazandım mı, kazanmadım mı?” diye sormuştu. “Henüz bilmiyoruz, daha üç gün var. Etap etap” dedim. “Hayır,” dedi, “Ben bundan evvel Devlet Konservatuvarı sınavına girdim, gözümden kaybettim. Göz felci var bende. Eğer sakat birini almayacaksanız, ben yarın hiç gelmeyeyim,” dedi. “Sen şimdi git, sonra konuşuruz,” dedik. Çıktıktan sonra dedim ki “Mutlaka alalım, müthiş bir yetenek.” Almamış Devlet Konservatuvarı gözünde kayma var diye. Bizde, mesela, koltuk değneği ile gelen bir öğrenci vardı. Hafif müzik bölümünde, çok güzel besteler yapıyordu. YÖK’ten sonra konservatuara başvururken tam teşekküllü hastaneden rapor getirmek zorunda. Biz ise sadece yeteneğe bakıyoruz. Alternatif bir eğitim sistemimiz var. Ben bütün dünyayı dolaştım: Japonya’dan Çin’e, Hindistan’dan Amerika’ya, Rusya’dan İsveç’e kadar. Sonra karar verdim bu çeşit bir şey yapmaya ve iyi bir ekol oluşturduk. Çocuklar kendileri gibi doğal, eleştirel, özgür, özgün; çok değişik yetişiyorlar.

Mithat Alam: Acaba “star” tiyatro oyuncularını mı yok? Seyirciler salonu Altan Erbulak, Müjdat Gezen görmek için doldururlardı eskiden. Şimdi öyle oyuncular yok belki daha...

Müjdat Gezen: Benim mesela beğendiğim Münir Özkul vardı, Muammer Karaca vardı, Nejat Uygur vardı, Gazanfer Özcan vardı; ama o zamanın tiyatro anlayışı öyleydi. Şimdi daha kolektif bir meslek oldu. Yine var aslında, gittiğiniz zaman görüyorsunuz. “Yahu kim bu?” diyorsunuz. Gençcecik bir oyuncu, eğitilmiş... Bence var, yine var ama tiyatro eski zirvesinde değil. Benim kızım Londra’da yaşardı ve bana derdi ki: “Baba, gelmeden üç ay önce söyle, bilet alacağım. Son anda bulamayız.” Şimdi gidin Londra’ya ya da Broadway’e, hemen bilet bulursunuz. Bütün dünyada var bu sıkıntı.

Dönüşü var mı sizce?

Müjdat Gezen: Var tabii, çünkü insanı anlatıyor, insanla anlatıyor, insanca anlatıyor. İnsan var olduğu sürece tiyatro olacak ve bir gün televizyondan sıkılanlar: “Haydi bir tiyatroya gidelim,” diyecekler. Ben öyle sanıyorum. Çünkü yaptığımız ufak tefek denemelerde de görüyoruz ki, seyirci geliyor.

Bir de kulaktan kulağa işliyor. Sanki reklamdanda ya da haberdanda daha ziyade kulaktan kulağa yayılarak doluyor salonlar.

Müjdat Gezen: O en iyi reklamlardan biridir. Her konuda öyle... Bana son zamanlarda sürekli “Nefes diye bir film var, mutlaka git gör,” diyorlar mesela. Öyle bir film varmış mesela ama ben gi-

demiyorum sinemaya. Ama mutlaka izleyeceğim evde DVD'den.

Niye gidemiyorsunuz?

Müjdat Gezen: Çok kapalı yerde uzun süre duramıyorum. Burada idare ediyoruz şimdi. Klostrofobi gibi... Benim 50 profesyonel yılım hep kapalı yerlerde geçti. Onun için böyle balkona çıkma, rahat nefes alma isteği var sürekli. Benim arabam bile standart bir binek araba değil; yüksek tavanlı bir minibüs kullanıyorum. Daha rahat ediyorum.

İzleyici: Daha önceki bir soruda tiyatroyla sinemayı karşılaştırırken, "Tiyatroda oyuncu disiplinli değilse tutamazsınız, alır başını gider," demiştiniz. İlk rollerinizde de, o üzüm yuvarlamalar falan, çok disiplinli bir imajınız yoktu. Daha sonrasında kendinizi disiplinli bir oyuncu olarak mı nitelendiriyorsunuz? Yoksa hala aynı mısınız? Disiplinli oyuncu daha iyidir, daha kötüdür diye bir genelleme yapabilir misiniz? Bir de son olarak; siz hoca olduktan sonra, sizin gibi muzurluklar yapan öğrencileriniz oldu mu? Onlarla nasıl baş ettiniz?

Müjdat Gezen: Vardı tabii. Anlattım ya Yasemin Yalçın ile Demet Akbağ'ın muzurluklarını. Onlar gençlik hatasıdır. Yani olur, olmalıdır zaten. İnsanın içinin içine sığmadığı yaşlar 17-18-19. Onlar çok güzel ve bir daha geri gelmeyecek yaşlardır. Onları o devirde yapmaz, yaşlılığımızda yapmaya kalkarsanız, oturmaz, yakışmaz o devirde yaramazlık... Çok uslu çocuk sevmem ben zaten. Biraz içi içine sığmamalı. Var öyle 3-4 tane öğrencim, görüyorum. Hiç baskı yapmıyorum ve kontrolü ele almıyorum, çünkü bunları yapmadan ellilerine gelirler ve o zaman yapmaya kalkarlarsa çok fena olur. Öyle tipler tanırım ben. Gençliğinde çapkınlık yapmamıştır, kız arkadaşı falan olmamıştır, 60'ından sonra yapar. Her şeyi zamanında yapmak lazım. Ben çok disiplinli bir oyuncuyum. Başka şansım yok çünkü; bir tiyatro yönetiyorum, beş tane okulu yönetiyorum. Bu anekdotları "Sakın ha bunları yapmayın!" diye anlatıyorum; ama yaparlarsa da onları hoş karşılıyorum. Savaş bana büyüyünce de yapmıştı, ama onlara tiyatro şakaları derler. Komedi tiyatrolarında çok vardır. Mesela *Mustafa'm Kemal'im* oyununda bu yasaktır. Gülümsemek, kuliste fıkra anlatmak yasaktır. Komedi oyunlarında ise tam tersidir. Her gün birileri fıkra anlatacak, anekdotlar sunacak; o serbesttir. Her oyunun bir tabiatı vardır. Hamlet oyununda, sahnede durup dururken gülmenin pek bir anlamı yoktur. Bizim mesleğimiz hayatiyeti olan meslekler sınıfına girmez. Mesela bir beyin cerrahı bir hata yaparsa, hasta ölür. Bir jet pilotu yanlış düğmeye basarsa 300 yolcu ile birlikte iner aşağıya, gider. Bir ağır ceza yargıcı ya da aptal bir savcı bir hata yaparsa hapisha-

nede adamın ölümüne sebep olabilir. Ama bizim meslekte hata yaparsan, seyirci güler, geçer. Mesela ben bir kelimeyi yanlış söylesem, seyirciye de dönüp baksam alkış bile çıkartır. Çünkü seyirci tiyatro oyuncusuna karşı son derece toleranslıdır. Öbür mesleklerde böyle bir şans asla yoktur. Hayatıyeti olan meslekler sınıfına girmez, ama seyircinin karşısına çıktın mı ciddi olacaktır; başka bir şansın yoktur. Seyircin para vermiş, bilet almıştır; senin için gelmiştir.

Ben *Artiz Mektebi*'ni yazarken de çok eğlenmişim. Sadık Şendil'in, Ümit Yaşar'ın, Kandemir Konduk'un müthiş katkıları ile kolektif bir çalışmaydı o. Savaş konservatuvarın kapıcısını oynuyordu. Siyah çorap ve tokyo giyiyordu. Bir gün bana eliyle bir şeyler yapıyor ayağıma bak diye... Kırmızı çorap giymiş. Tabii, ne olur kırmızı giymişse ama ben otuz seferdir her gece siyah çorap görüyorum. Sahnede kırmızıyı görünce tutamadım güldüm... "Yapma! Ben çok gülerim, sen beni biliyorsun," dedim ama dinlemiyor. Bir kırmızı, bir beyaz giyiyor. Birini kırmızı, birini beyaz... "Yapma bak, çok fena intikam alacağım," dedim ama "Ben gülmem," diyor. Hakikaten gülmez o sahnede. Ben de on beş gün plan kurdum nasıl yapsam da güldürsem diye. Bir sahne vardı bana saati soruyor "Hocam saat kaç?" diye. Ben de cep saatimi çıkartıyorum, "Altiya çeyrek var," diyorum. "Ne işin var?" "İşte gideceğim, röportaj var," diyor. Geldi o sahne. "Hocam saat kaç?" dedi. Çıkardım cebimden iki tane saat "Altiya çeyrek var," dedim. Hiç gülmedi bu. "Ne o?" dedi. "Evladım, öğretmen adamız. Birinin akrebi yok, birinin yelkovanı," dedim. Ancak o zaman güldü. Ondan sonra arada bir birbirimize bu tip şakalar yaptık sahnede. Komedi oyunlarının son geceleri, oyuna veda ederken bu tip tiyatro şakaları yapılır tabii.

O gece serbest mi?

Müjdat Gezen: O gece serbesttir, evet ama seyirciyi rahatsız etmeyecek şekilde. Ve tabii, *Macbeth*'te, *Hamlet*'te ya da *Tarla Kuşu*'nda değil, sadece komedi oyunlarında yapılır. Burada filmlerimizi seyreden var mı hiç? Hangi filmleri izlediniz?

Bekçi'yi izledik, Taşı Sıksam Suyunu Çıkarırım'ı izledik.

Müjdat Gezen: İzlediniz mi *Taşı Sıksam Suyunu Çıkarırım*'ı? Nasıl buldunuz? Bir kadın yönetmen çekti onu. Aziz Nesin öyküsüdür.

İzleyici: Kendinizi insan olarak nasıl görüyorsunuz? Komik biri olarak tanımlar mısınız?

Müjdat Gezen: Bilmem ki, öyle bir insanım işte...Komiklik bir eylemdir; bir şey yaparsınız, komik olur, ama kendimi şöyle veya böyle diye tarif etmem. Zaten bir insanın kendini nasıl tarif ettiği

çok önemli değildir; başkalarının sizi nasıl tarif ettiği önemlidir. Bizim bir arkadaşımız vardı, sürekli kendini anlatırdı. Çok rahatsızlık duyuyorduk bundan. Bir gün kendi aramızda konuşurken “Yahu, niye hep kendini anlatıyor?” dedik. Savaş da dedi ki: “Çünkü onu kimse anlatmıyor, o da hep kendini anlatıyor.” Ben çok hazzetmem öyle kendimden söz etmekten. Kendim oradayken övülmekten hiç hoşlanmam; çok utanıp, sıkılırım.

Sizin döneminizin komedyenlerini nasıl buluyorsunuz? Yeni nesilden kimleri izliyorsunuz?

Müjdat Gezen: Cem Yılmaz'ı beğeniyorum; çok zeki buluyorum. Bizim dönemimizde de, dediğim gibi, Ulvi Uraz, mesela, politik tiyatronun Türkiye'deki ilk kurucularından bir tanesi. Benim tiyatrom da politik tiyatro zaten. Yeni nesilde de yetenekli, eğitilmiş çocuklar var ama şimdiki politikaya dokunmuyor pek. Geçenlerde Erol Günaydın Beyazıt Öztürk ile bir röportajında sormuştum; “Bu ülkenin hiç mi sosyal meselesi yok, niye hiç dokunmuyorsunuz?” diye. Beyazıt Öztürk de “korkuyoruz” demişti. Korkuyoruz, deyince de söylenecek bir şey kalmadı. Korku fena bir duygudur. Demek ki sindirilmiş, bastırılmış mizahçılar... Mesela, Fransa eski devlet başkanı vardır, Charles de Gaulle. Asker kökenlidir. Bir gün Kültür Bakanı'nı yanına çağırıyor de Gaulle. Diyor ki “Usta, son zamanlarda karikatürlerimiz çizilmez oldu, yoksa artık halk bizi sevmiyor mu?” Bu çok önemli bir demokrasi dersi. Senin Başbakan'ın karikatürü çizildi diye adamı mahkemeye veriyor, de Gaulle de çizilmeyince halk onu sevmiyor farz ediyor. Demokrasiye bakış, anlayış meselesi...

Mizah çok önemli bir muhalefet gücü ve siz de politik tiyatro yapıyorsunuz aslında. Politik tiyatro sizin için ara verilmiş ve geri dönülmüş bir şey mi?

Müjdat Gezen: Ben 60'larda Ulvi Uraz Tiyatro'sunda politik tiyatro yapıyordum. Sonra Halk Oyuncuları'nı kurduk; *Devr-i Süleyman*'ı filan oynadık. O zamanlardan kalma bir şey. Sonradan ben *Yedi Kocalı Hüzmüz*'ü de sahneye koydum, *Nigar*'ı da; ama hepsinin içine böyle kinayeler, politik laflar koyardım yazar onu o amaçla yazmadığı halde. Ben politik tiyatroyu bir tarz olarak görüyorum. *Tayyip'in Sinirli Lambası*, *Mustafa'm Kemal'im*, *Adalet Pantolonun Kemeridir*, *Krizdeyiz* gibi oyunlar oynadık son senelerde de. Bu oyunların ilgi çektiğini de görüyorum.

Komedi unsuru olarak küfür kullanılmasına nasıl bakıyorsunuz? Günümüzde de çok fazla var bu, geçmişte de...

Müjdat Gezen: Yerine göre kullanılır tabii. Benim halam çok güzel küfür ederdi. Annem bir gün dedi ki: “Ablacığım, çok küfürlü

konuşuyorsun.” “Aaa, küfür kalbin yelpazesidir,” dedi halam, “Rahatlatır insanı.” Ertem Eğilmez mesela, müthiş küfürbazdı. Tabii küfür, argo kültüründe, günlük hayatın içerisinde var olan bir şeydir. Bunu kimse yadsıyamaz. Ama asıl küfür, bence insanın onurunu kıran sözdür. Küfrün ne zaman ve nerde kullanıldığı önemlidir. Mesela, adam köyünün imamına gelmiş demiş ki: “İmam efendu, cuma günü babam öldi, cuma mübarek gündür, cuma öldüğüne göre cennete gider mi?” İmam demiş ki: “Gider. Eğer cuma öldiyse, mübarek gün çünkü, gider.” “Yanluz biraz kazıkçı idi, ama cuma öldi,” demiş köylü. “Cuma öldüyse gider.” “Bir de 8-9 tane cinayet vakası vardı, ama cuma öldi,” demiş. “Gider, gider. Cuma öldüyse gider.” “Bir de 8-9 tane tecavüz vakası yaptı ama cuma öldi,” demiş. “Hiç merak etme, cuma öldüyse cennete gider, ama cumartesi ağzına s.çarlar.” Şimdi burada küfür var ama sen de güldün, değil mi? Kimseyi incitmeyen, kimseyi rencide etmeyen, hafif bir küfür. Zaten bunu yapmak da zordur. Yani iyi resimlersen o fiili, çok fena olmaz.

Müjdat Gezen kimdir?

9 Ekim 1943'te İstanbul Fatih'te doğdu. Sahneye ilk kez 1953 yılında bir ilkokul piyesinde çıktı. Aynı yıl *Doğan Kardeş* çocuk dergisinde şairleri yayımlandı. Yine bu yıllarda İstanbul Radyosu Çocuk Kulübü'nde mikrofonla tanıştı. Vefa Lisesi'nde okudu. 1956-57 yıllarında çeşitli amatör tiyatro topluluklarında rol aldı. 1960 yılında İstanbul Belediyesi Şehir Tiyatroları'nda profesyonel oyuncu olarak çalışmaya başladı. 1961 yılında İstanbul Belediyesi Konservatuarı Tiyatro Bölümü'ne girdi. 1962 yılında ilk filmini çevirdi. 1963 yılında ilk özel tiyatro çalışmalarını yaptı. Münir Özkul ve Muammer Karaca Tiyatrolarına girdi. 1966 yılında Ulvi Uraz Tiyatrosu'na girdi. 1967 yılında arkadaşlarıyla birlikte Halk Oyuncuları'nı kurdu. 1968 yılında ilk kez kendi özel tiyatrosunu açtı ve aynı sezon İstanbul Tiyatrosu'nda çalıştı. 1970 yılında sahne, film, TV çalışmalarında bulundu. İlk kitabı 1975 yılında yayınlandı. Yayınlanmış 41 kitabı var ve bunlardan 9 tanesi okullarda yardımcı ders kitabı olarak okutulmaktadır. 1982 yılında bir yayınevi kurdu. Yine aynı yıl İstanbul B. Konservatuarı ve sonradan İ.Ü. Devlet Konservatuarı'nda Türk Tiyatrosu öğretmeni yaptı. Aynı yıl, yazar arkadaşı Kandemir Konduk'la birlikte "Güldürü Üretim Merkezi"ni kurdu ve büyük gazetelerde mizah sayfalarını yönetti. 1991 yılında MSM'yi kurdu. 1992 yılında "MSM Ormanı"ni kurdu. 1995 yılında *Hamlet Efendi* adlı oyunu ödül aldı ve Devlet Tiyatroları'nda oynandı. 1996-98 yılları arasında Cumhuriyet gazetesinde yazdı. 1997'de Devlet Tiyatroları'nda oyun yönetti. Aynı yıl *Babam* adlı oyunu ödül aldı. 1998 yılında kendi adını taşıyan tiyatrosunu kurdu. 2001 yılında MSM Huzurevi'ni kurdu. Yüz civarında filmde, elli civarında oyunda, binden fazla radyo ve TV skecinde rol aldı; bunların bir bölümünü yazdı ve yönetti. 25'ten fazla oyun, 8 sinema filmi ve 5 TV dizisinin yönetmenliğini yaptı.

Yönetmen Filmografisi

Gülümseyen Dünya, 1984

Kobay, 1986

Bu Muhtar Başka Muhtar, 1986

Homodi, 1987

Senarist Filmografisi

Televizyon Çocuğu, 1975

Köşeyi Dönen Adam, 1978

Gülümseyen Dünya, 1984

Homodi, 1987

Oyunculuk Yaptığı Filmlerden Bazıları

- Yedi Kocalı Hürmüz, 1963
Denizciler Geliyor, 1966
Zilli Nazife, 1967
Eşkiya Halil, 1968
Erkek Fatma, 1969
Vur Patlasın Çal Oynasın, 1970
Sürgünden Geliyorum, 1971
Aşk Sepeti, 1972
Aman Ne Gırgır, 1974
Hababam Taburu, 1975
Mahallede Şenlik Var, 1976
Çaresiz, 1978
Gül Hasan, 1979
Gırgıriye, 1981
Görgüsüzler, 1982
Gırgıriyede Cümbüş Var, 1983
Bizimkiler / Of Of Emine, 1984
Bekçi, 1986
Kocamın Karısı, 1987
Bir Milyara Bir Çocuk, 1990
Seni Seviyorum Rosa, 1992
Gerçek Niyazi, 2000
Hırsız (Sırrı), 2001
Papatya ile Karabiber, 2002
Abdülhamit Düşerken, 2002
Peki Olur Şekerim, 2003
Deliyle Geçen Gece, 2003
Taşı Sıksam Suyunu Çıkarırım, 2004